

Consultatieverslag Regeling specifieke uitkering ontzorgingsprogramma maatschappelijk vastgoed

1 oktober 2020

Onderstaande toelichting is ook in de Regeling opgenomen onder 8. *Consultatie en advies*.

Internetconsultatie

De conceptregeling en toelichting stonden van 17 augustus 2020 tot en met 14 september 2020 open voor consultatie. Er zijn 11 reacties (waarvan 7 openbaar) binnengekomen van brancheorganisaties, kennis- en adviesbureaus en vertegenwoordigers van de doelgroepen die in de conceptregeling zijn opgenomen, of juist ontbraken. Uit de reacties blijkt onder meer herkenning van de ondersteuningsbehoefte bij de verduurzamingsopgave voor kleine maatschappelijk vastgoedorganisaties, de erkenning van de goede aansluiting van de regeling bij de behoefte van de doelgroep en in algemene zin tevredenheid over de opzet van het programma.

In een aantal reacties wordt gepleit voor het aanpassen van de doelgroep(en) van het programma:

- Vanuit diverse lokale verenigingen en stichtingen wordt gepleit voor het toevoegen van dorps- en buurthuizen aan de doelgroep. Een belangrijk argument is dat een flink deel van de exploitatie opgaat aan energiekosten. Wanneer deze kostenpost verder teruggedrongen kan worden zorgt dit ervoor dat de dorps- en buurthuizen beter hun functie in de (dorps-)gemeenschap kunnen uitoefenen. Deze ontmoetingscentra, die voor het merendeel door vrijwilligers worden bestuurd en beheerd, nemen een belangrijke sociale rol binnen hun gemeenschap in. Vanwege dit inhoudelijke argument en de brede steun voor dit voorstel is besloten om dorps- en buurthuizen, wijk- en gemeenschapscentra aan de doelgroep toe te voegen.
- De brancheorganisatie van de installatiebranche, Techniek NL, pleit voor het oprekken van de grens voor gemeentelijk vastgoed van gemeenten tot 25.000 inwoners naar gemeenten tot 30.000 inwoners. Daarmee zou een groter gedeelte (circa de helft) van de gemeenten onder de definitie vallen. Onder de huidige definitie van maximaal 25.000 inwoners valt reeds ruim een derde van de gemeenten. Deze afbakening is overleg met de VNG tot stand gekomen. Op basis van ervaringsgegevens is de inschatting dat de meeste gemeenten onder deze grens ondersteuning kunnen gebruiken bij de verduurzaming van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed. Bovendien komt het verder oprekken van deze grens de uitvoerbaarheid van het programma niet ten goede en kunnen ook kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren (niet zijnde de gemeente) in grotere gemeenten worden geholpen, mits zij onder een van de andere doelgroepen vallen. Daarom wordt deze afbakening niet aangepast.
- Vanuit de zorgsector wordt voorgesteld om de definitie van de doelgroep zorg enigszins aan te passen door het begrip 'stichtingen' te vervangen door 'zorgaanbieders'. Dit voorstel wordt overgenomen, omdat uit de eerste data-analyses door RVO is gebleken dat het begrip 'stichtingen' te smal was gekozen, waardoor de potentiële omvang van de doelgroep in de zorg erg klein zou zijn. Het begrip zorgaanbieders is breder en omvat naast stichtingen bijvoorbeeld ook verenigingen, coöperaties en maatschappen.

In een van de reacties wordt de suggestie gedaan om duurzaam financieringsadvies en advies over het duurzaam gebruik en gedrag van mensen in het pand ook onder dit ontzorgingsprogramma te laten vallen. Daarnaast wordt door Techniek NL gevraagd om de contractering en monitoring van de bouwprestaties na oplevering subsidiabel te maken. De begeleiding van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren wordt voorzien tot aan het moment van aanbesteding van de verduurzamingsmaatregelen aan de gebouwen. Duurzaam financieringsadvies is onderdeel van dit proces, evenals advisering over de contractering van de bouwprestaties. Het gebruik en gedrag van mensen en de monitoring van bouwprestaties is met name van belang in de daaropvolgende gebruiksfase, waarover in het ontzorgingstraject meegedacht kan worden. Het ontzorgingstraject loopt echter tot aan het moment van aanbesteding.

Voorts wordt vanuit het onderwijsveld aandacht gevraagd voor de relatie tussen onderwijs en gemeente bij panden waar meer gebruikers zijn en wordt vanuit de zorgsector gevraagd om de relatie met de portefeuilleroutekaarten stevig in het programma te verankeren en aandacht te hebben voor situaties waarin gebouwen door de gebruikers niet in eigendom zijn, maar worden gehuurd. De begeleiding vanuit het ontzorgingsprogramma is gericht op de eigenaren van het vastgoed. Zij kunnen de investeringsbeslissing

nemen om het advies daadwerkelijk tot uitvoering te brengen. Onderdeel van het ontzorgingstraject is het goed in beeld brengen van de context en omgeving, waaronder de mogelijke huursituatie en de relatie met de portefeuilleeroutekaarten.

In enkele reacties wordt gepleit voor een aanvullende geldstroom om het advies tot uitvoer te brengen. Aanvullende middelen zijn echter niet beschikbaar. RVO zal vanuit het landelijke ondersteuningsprogramma in beeld brengen welke bestaande (subsidie)mogelijkheden er zijn voor het (deels) bekostigen van de maatregelen ter verduurzamen van de gebouwen. Daarnaast zal vanuit het landelijke ondersteuningsprogramma gewerkt worden aan het in beeld brengen en waar mogelijk standaardiseren van het verduurzamingsproces van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren. Hierdoor kan kostenreductie worden bereikt. Tot slot richt het ontzorgingsprogramma zich ook op het stimuleren van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren om tot vraagbundeling (en daarmee kostenreductie) te komen. Uiteindelijk kan de kleine maatschappelijk vastgoedeigenaar profiteren van een lagere energierekening.

In een van de reacties wordt gevraagd om de uitvoerings- en proceskosten van het provinciaal ontzorgingsprogramma onder de activiteiten te benoemen. Deze uitvoerings- en proceskosten zijn al onderdeel van de in aanmerking komende kosten (artikel 5, tweede lid) en daarmee reeds opgenomen in de regeling. In een andere reactie wordt juist de zorg geuit dat een groot deel van het beschikbare budget opgaat aan organisatiekosten bij de provincies. Op basis van diverse gesprekken met alle provincies is het beeld ontstaan dat de ervaring met en (ambtelijke) capaciteit op dit onderwerp verschilt. Er zijn provincies die al een actieve rol vervullen bij de verduurzaming van maatschappelijk vastgoed, andere provincies willen deze rol graag actiever in gaan vullen. In het ene geval zijn daarom meer organisatiekosten nodig dan in het andere geval. Echter zijn er geen signalen bekend dat een onredelijk deel van het budget zal worden besteed aan organisatiekosten voor de provinciale ontzorgingsprogramma's. Dat zal ook moeten blijken uit de aanvragen.

Ten slotte wordt vanuit de zorgsector gepleit voor een minimaal percentage van 20% van het budget voor de zorgsector, om hiermee te garanderen dat in iedere provincie de zorg stevig in het provinciaal ontzorgingsprogramma komt en er een directe koppeling is met de landelijke aanpak. Deze aanbeveling wordt niet overgenomen, omdat het programma over meerdere doelgroepen wordt georganiseerd. Bovendien hebben provincies de vrijheid om zelf keuzes te maken welke doelgroepen zij willen bedienen binnen de daarvoor opgestelde kaders van de regeling. Het beoogde bereik van de doelgroep is wel een belangrijk beoordelingscriterium, waarmee provincies gestimuleerd worden om het plan in te zetten op meerdere doelgroepen. Daarnaast wordt gevraagd of bij het bepalen van het aantal gebouwen per schoolbestuur gekeken moet worden naar het totale bezit, of dat per provincie kan worden geteld. Uitgangspunt is het maximaal aantal gebouwde onroerende zaken dat het betreffende schoolbestuur in eigendom heeft, ongeacht of dat eigendom is verdeeld over meerdere provincies.

Code interbestuurlijke verhoudingen

De conceptregeling en toelichting zijn op 17 augustus 2020 ter consultatie voorgelegd aan het Interprovinciaal Overleg (IPO), de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) en de Unie van Waterschappen (UvW). IPO en VNG hebben op 14 september 2020 een gezamenlijke reactie gestuurd. De UvW heeft aangegeven geen mening over deze regeling te hebben, behalve dat het in algemene zin een goede ontwikkeling is.

De gezamenlijke provincies, vertegenwoordigd in het IPO, en de gezamenlijke gemeentes, vertegenwoordigd in de VNG, zijn blij met de ontwikkeling van de regeling. Het begeleiden van kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren bij het verduurzamen van hun vastgoed kan een belangrijke bijdrage leveren aan de verduurzaming van Nederland. De provincies kunnen hierbij, met de financiering vanuit het Rijk, via ontzorgingsprogramma's deze begeleiding faciliteren. Zij waarderen in het bijzonder het intensieve traject dat vanuit het Rijk is opgezet om de provincies mee te nemen in het ontwikkelen van deze regeling binnen een zeer kort tijdsbestek. Tegelijkertijd hebben IPO en VNG nog verschillende vragen en opmerkingen over de regeling, verzoeken zij deze vragen te beantwoorden en de adviezen zoveel als mogelijk over te nemen. Zij stellen alleen dan deze regeling succesvol te kunnen uitvoeren.

Enkele vragen en suggesties van IPO en VNG met betrekking tot de financiering van maatregelen zijn ook in de internetconsultatie naar voren gebracht. Het gaat daarbij om het voor de doelgroep inzichtelijk maken van bestaande financieringsopties en waar nodig met extra financieringsmogelijkheden te komen. In de

voorgaande paragraaf is nader toegelicht dat de bestaande financieringsopties in beeld zullen worden gebracht, maar extra financieringsmogelijkheden voor de uitvoering niet beschikbaar zijn.

IPO en VNG vragen om de opgedane kennis bij het landelijke Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed een meer verplichtend karakter te geven en te zorgen dat het platform hiertoe in staat is per 1 januari 2021. Daarnaast stellen zij voor ook een vertegenwoordiging van de gezamenlijke provincies in dit platform op te nemen. De verbinding van het ontzorgingsprogramma met het bestaande Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed wordt in de komende maanden samen met de betrokkenen nader uitgewerkt, waaronder de mogelijke afvaardiging van de provincies. Het delen van opgedane regionale kennis en ervaring met het Kennis- en innovatieplatform verduurzaming maatschappelijk vastgoed is een van de gevraagde activiteiten in de regeling. Hoe dit door de provincie wordt georganiseerd is een van de beoordelingscriteria.

IPO en VNG pleiten ervoor provincies in staat te stellen zoveel mogelijk kleine maatschappelijk vastgoedeigenaren te bedienen en de doelgroep uit te breiden met dorpshuizen, sportaccommodaties, alle kleine ANBI's die beschikken over vastgoed en kleinschalige culturele instellingen die niet beschikken over de ANBI-status. In de voorgaande paragraaf is toegelicht dat de regeling is uitgebreid met dorps- en buurthuizen. Sportaccommodaties zijn reeds onderdeel van de doelgroep, mits zij onder de diensten van een sportbedrijf vallen dat bestuurlijk en financieel verbonden is aan een gemeente, onder de gemeente zelf mits deze in de doelgroep valt en sportaccommodaties in bezit van andere partijen die binnen de regeling vallen. Sportaccommodaties in eigendom van verenigingen vallen niet onder de doelgroep; er bestaat reeds een regeling die voorziet in een begeleidingstraject voor sportverenigingen bij het verduurzamen van het sportvastgoed (zie paragraaf 3 van de toelichting). Vanwege de uitvoerbaarheid is besloten om de huidige afbakening van de culturele algemeen nut beogende instellingen te behouden; deze doelgroep is helder afgebakend en goed te identificeren. Bovendien wordt daarmee voorkomen dat de focus van het programma te veel versnipperd. Op deze wijze wordt gewaarborgd dat de doelstelling van de regeling binnen de daarvoor beschikbare tijd gerealiseerd kan worden.

Provincies kunnen een specifieke uitkering aanvragen van ten hoogste 2 miljoen euro (incl. BTW). IPO en VNG stellen voor om provincies de mogelijkheid te geven een tweede (aangepaste) aanvraag in te dienen indien zij niet direct voldoende punten scoren. Gelet op het doel van de regeling zal de minister de aanvragers de mogelijkheid bieden om de aanvraag aan te passen of aan te vullen binnen een termijn van twee weken indien dit noodzakelijk blijkt. De beslistermijn is naar acht weken verlengd zodat voldoende tijd overblijft om de aanvraag te beoordelen indien een aanvulling noodzakelijk blijkt te zijn. Hierbij blijft wel het uitgangspunt dat een complete aanvraag wordt ingediend die voldoet aan de voorwaarden zoals gesteld in de regeling en voorwaarde blijft dat de aanvraag ingediend wordt binnen de aanvraagtermijn vanaf 1 oktober tot en met 13 november 2020. Daarnaast wordt gevraagd om samenwerking en overdracht van middelen tussen provincies in de regeling toe te staan. Inhoudelijke samenwerking is altijd goed, maar iedere provincie zal zelf moeten verantwoorden over de toegekende middelen. De financiële verantwoording verloopt tussen de verstrekker van de eenmalige specifieke uitkering (in dit geval BZK) en de individuele aanvrager (in dit geval de betreffende provincie). Overdracht van middelen maakt de verantwoording onduidelijk en onnodig complex in de uitvoering.

Tot slot brengen IPO en VNG een aantal punten in die betrekking hebben op de uitvoering van ontzorgingsprogramma, op zowel landelijk als provinciaal niveau:

- Het in de regeling mogelijk maken om energie coöperaties en regionale energielokketen als energiecoach in te zetten en marktpartijen als Energie Service Companies (Esco's) tijdig aan te laten sluiten. Hierin kent de regeling in beide gevallen geen beperkingen; dit kan onderdeel zijn van de provinciale ontzorgingsprogramma's.
- Nadere concretisering van indicatoren dat inzicht geeft in het effect van het ontzorgingsprogramma en input vormt voor de monitoring van de routekaarten. Dit is onderdeel van het landelijke ondersteuningsprogramma, uitgevoerd door RVO.
- Een voorstel om in de regeling een koppeling met de RES-regio's te maken om het draagvlak te vergroten. Deze koppeling wordt in de regeling al gemaakt doordat de aansluiting bij regionale netwerken en structuren onderdeel is van het beoordelingskader.
- IPO en VNG stellen voor om gezamenlijke afspraken te maken over het volgen van de voortgang en een tussentijdse evaluatie om indien nodig bij te kunnen sturen. De komende maanden zal de

governance van de uitvoering van het ontzorgingsprogramma samen met betrokkenen nader worden uitgewerkt.